

Opera & architectuur

Dit najaar worden in de Lage Landen twee nieuwe muziektheaters in gebruik genomen. Amsterdam krijgt, na vele jaren plannen en moeizaam bouwen, een nieuwe schouwburg die speciaal bestemd is voor de "lyrische kunsten" (opera en ballet), Het Muziektheater, terwijl de Brusselse Muntschouwburg op een jaar tijd grondig van uitzicht en infrastructuur veranderd werd. De twee projecten zijn totaal verschillend: nieuwbouw versus renovatie, de open ruimte van de jaren zestig (althans in het beginconcept) versus de terugkeer naar het "italienne"-theater. Beide gebouwen geven een evolutie aan in het denken over architectuur én in het theatrale discours, waarbij echter de evidente tegenstellingen (modern/post-modern, opera/muziektheater, en je kan zelf invullen welk theater waar hoort) bij nader toezien niet ongenueanceerd toepasselijk blijken. Ook het "moderne" Muziektheater in Amsterdam is, onder druk van veranderende theaterbehoeften, maar ook van wetmatigheden eigen aan het medium opera (akoestiek bv.) in zijn realisatie opgeschoven naar een structuur waarin het klassieke lijsttoneel primeert. Luk Dhooge, architect, scenograaf en docent aan Sint-Lucas Brussel geeft dit aan de hand van een gedetailleerde beschrijving aan in zijn bijdrage over het nieuwe Muziektheater. De vernieuwing van de Muntschouwburg werd bewust gepresenteerd als een zichtbaar te maken dialoog tussen traditie en moderniteit, een schouwburg die metafoor wordt voor de "radicale lectuur" van het operarepertoire die zich binnenin afspeelt. Johan Baele, docent aan het Hoger Instituut voor Architectuur en Stedebouw (Gent), stelt vast dat de discussie tussen "oud" en "nieuw" niet steeds even bevredigend is afgerond in de concrete architectuur.

Duidelijk is zonder meer dat beide projecten in hun essentiële artistieke vraagstelling verwijzen naar twee verworvenheden uit de Europese theatertraditie: opera als specifieke vorm van muziektheater, en de "italienne"-scène als meest geëigende ruimtelijke structuur voor dit genre. Vandaar dat Philiep Bossier – die hierover een doctoraatsthesis voorbereidt en assistent is aan de faculteit Letteren en Wijsbegeerte van de K.U. Leuven – een afzonderlijke bijdrage wijdt aan het ontstaan, maatschappelijk en formeel, van het theater "à l'italienne".

